

KOČEVSKI SLOVENEK

Izhaja vsakega 5., 15. in 25. dne v mesecu; če je na tak dan praznik, dan prej. — Pos. štev. 150 din.; letna naročnina 30 din., v zamejstvu 60 din. — Poštno-ček. rač. št. 17.785. Oglasi po ceniku. — Izdaja konz. lista, čigar predst. je Karel Škulj, župnik v Dol. vasi pri Ribnici. — Urednik Frau Radošček, Kočevje. — Tiska tiskarna J. Pavliček, Kočevje.

Po pravičnosti k miru!

Bogohotena je bila izvolitev sv. očeta Pija XII. Prišel je v pravi čas pravi mož na pravo mesto. Kardinal Pacelli je šel po trdi poti odpovedi skozi diplomatsko šolo kot aristokrat po krvi in plemenitem mišljenju. Ves Rimljan ne le po rojstvu, ampak tudi po tem, kar je Rim katolištvu.

Velika in odgovorna je moč moralne velesile — papeštva. Pacelli po svojih odgovornih službah in zanesljivih izkustvih bo tudi kot papež kos svoji težki nalogi. Ni čudo, če se je že prvi dan našlo polno soglasje med kardinali-volivci za njega, ki je vprav na dan izvolitve dopolnil 63. leto svojega plodovitega, Bogu posvečenega življenja.

Novi krmar katoliške cerkve prijema z vajeno roko za krmilo v najbolj razburkanih časih, ko besne valovi vojnih strasti.

Osebnost novega papeža se izraža v najbolj značilnih potezah, ki so potrebne v teh težkih časih: asket, diplomat in politik. Ko se v viharjih lomijo duše, ni čas, da bi se cerkev zapirala med štiri zidove! Ko diplomatska igra mota življenje, bi bilo nedopustno, da bi cerkev ne založila vanje svoje vplivne besede! Ko zablode zaségajo v tokove svetovne politike, cerkev ne sme ostati ravnodušna!

In vendar stoji cerkev slejkoprej visoko nad državami, nad vladami, nad režimi in nad vsemi političnimi dogajanji!

Po pravičnosti k miru! To je geslo, ki je sedanjosti najbolj potrebno, da se uveljavi in na vseh področjih življenja tudi izvede.

Imamo namreč tudi take katoličane, ki ne umevajo duha pravičnosti ne v svojih družinah ne v svojih podjetjih ne v svojih službah ne v okviru, ki v njem delujejo. In zato tudi ni miru! Enako tudi narodi, ki jih je zajela ta ali ona idejna zabloda, ne najdejo pravičnih meja svojim željam!

In če kje, tudi na Kočevskem mora veljati in se uresničiti geslo sv. očeta Pija XII.: po pravičnosti k miru! Upajmo, da bodo vsaj njegovi duhovniki, ki se štejejo za Nemce, razumeli najvišjega poglavarja sv. cerkve na zemlji in pravično vodili tudi slovenske duše k prepotrebnemu miru in k Bogu, ki je nam vsem, Slovincem in Nemcem, milostljiv pa strog, vedno pa pravičen Sodnik!

Po pravičnosti k miru!

Vsemogočni naj blagoslovi sv. očeta Pija XII. in mu nakloni moči in dolgo življenje za mir in pravičnost v svetu!

Izobraženstvo in ljudstvo

Menda ga ni bilo sloven. kega vodilnega domoljuba, ki bi bil tako globoko doumel dušo in potrebe svojega naroda, kakor je bil blagopok. nadškof dr. A. B. Jeglič. Po krivici so mu očitali klerikalizem, medtem ko je v resnici stremel samo za tem, da bi verno katoliško slovensko ljudstvo imelo dovolj dobrih izobražencev, ki bi z ljudstvom čutili, z ljudstvom živeli in z ljudstvom trpeli ter tako dvigali po Slomškovih načelih splošno raven omike in izobrazbe, hkrati pa pospeševali tudi gmotno blagostanje in gospodarsko osamosvojitve slovenskega naroda.

Ko je dr. Jeglič nastopil kot škof ljubljanski, je našel slovenstvo v žalostnem stanju. V deželnem zboru so se bili zvezali liberalci z nemškutarji in celih dvanajst let ljudstvo ni prišlo do besede.

Po večjih mestih je prevladovalo nemškutarstvo, medtem ko je na kmetih ljudstvo bilo izročeno nemilostno raznim pijavkam, ki so izzemale dušo in telo. Cankarjev bič, ki je po pravici in neusmiljeno opletal po „rodoljubih z dežele“, je pokazal tudi pok. vladiki, kje naj zasadi svoj lemež, da zarje plevel in zrahlja ledino, da bo zemlja dala obilo klenega zrnja slovenskemu narodu.

Prva in nujna potreba je bila vzgojiti ljudsko izobraženstvo. Zato je tvegaval vse, da je ustanovil slovensko gimnazijo, ki naj bi dala, seveda, predvsem dobrih duhovnikov, pa tudi drugih izobražencev iz ljudstva in za ljudstvo.

In če je polagal tako velik pomen na dobro narodno duhovščino, ki naj bi vodila svoje ljudstvo tudi k politični vzgoji in k narodni zavesti, je to nele razumljivo, ampak za dober in učinkovit uspeh edino priporočljivo! Duhovnik je že po svoji vzvišeni službi v najtesnejši zvezi z ljudstvom. Res, tudi drugi poklici, kakor na pr. učiteljstvo, žive med ljudstvom, toda vprav učiteljstvo je najbolj podvrženo menjačim se vplivom birokratske muhavosti. Zato je le-to necnotno, v sebi duhovno razprto, gospodarsko pa zavisi od vplivov, ki v ljudstvu iščejo le njegovo dajtevno in volilno moč.

Le pogledajte danes na Kočevsko po dvajsetih letih narodne države! Ali niso raz-

mere popolnoma podobne razmeram, ki jih je zatekel rajni nadškof Jeglič po Slovenskem, ko je zasedel stolico ljubljanske škofije? Nikar ne slepomišimo! Le prevezo z oči in pogledjmo pogumno resnici v obraz!

Pravih, za svojo ljudstvo vnetih, delavnih izobražencev nam na vseh koncih in krajih primanjkuje. Slovensko ljudstvo na Kočevskem je v srcu narodno, pa — žal — narodnostno brezmočno. Zdravniki, inženirji, učitelji, profesorji, pravniki pa še trgovci, obrtniki, rokodelci itd. so redki, in še med temi jih je malo, ki bi jim bilo delo za dobro kočevskega slovenskega ljudstva res javna skrb. O duhovnikih na Kočevskem je težko govoriti, ker so po večini našemu narodu odtujeni. Toda tudi od tiste peščice izobražencev, ki so slovenske krvi, je marsikdo s službo in zaslužkom med našim tukajšnjim ljudstvom le bolj iz nevolje in prisiljeno. In marsikdo, če sploh kaj deluje, deluje le zaradi neke medle, narodno brezbarvne ali celo protinarodne, ljudstvu tuje ideologije, ki je škodljiva veri in narodnosti našega ljudstva na Kočevskem.

Neki še živeči gimnazijski katehet je dobro povedal pravtako še živečemu Slovincu-odpadniku, ki se je hvalil, češ da je pristaš Kanta: „Vi ste pokvarjeni sin poštene slovenske matere!“ Ne zahtevamo od nikogar, da zataji svoj jezik in svojo vest, zahtevamo pa od vsakogar, pa bodi kdorkoli in katerekoli narodnosti, zlasti pa od tistih, ki so izšli iz slovenske matere, da spoštujejo vero, jezik in izročila svojega ljudstva!

Sicer pa, če smo katoličani, je moškost in značajna doslednost v tem, da to, kar smo, tudi pokažemo, da po tem, kar smo, tudi živimo, da po tem, kar smo, tudi delamo — namreč po katoliško in po slovensko! „Bistvo krščanstva je ljubezen,“ piše nam neki gospod, „seveda tista uravnana ljubezen, ki daje vsakemu, kar mu gre, ki pa tudi za sebe zahteva pravico, ker je ljubezen do sebe vzor ljubezni do bližnjega.“ Res je, pravično deliti drugim, kar jim gre, toda ne pozabljati nase, namreč na svoj narod!

In na Kočevskem bi vsaj morala biti neka povezanost, neka enotnost vsega slovenskega izobraženstva s svojim ljudstvom po krščanski pravičnosti in po slovenski usmerjenosti! Povsod, kamor se ozreš, se

ti zasolzi oko spričo tolike indolence, vne-marnosti! Da so izjeme, radi priznamo, toda vprav te izjeme potrjujejo pravilo.

Ko bi vsaj imeli trdne, gospodarsko nezavisne kmetije, pridobitna podjetja in delavstvo prežeto s trdno narodno zavestjo, bi le-ti vzgojili, zaposlovali in v vodstvo našega ljudstva uvrstili marsikatero dobro izobraženo narodno zavedno moč!

Slovenski gospodar s Kočevskega se nam v pismu takole pritožuje: „Kaj hočete, med ljudstvo na Kočevsko pošiljajo učiteljice in mlade, neizkušene učiteljice, ki se ne znajo in ne morejo živeti v življenje in potrebe slovenstva na Kočevskem. Vsiljujejo nam Sokola in njegovega duha; kaj naj bi s to kramo? Na sedanje vodstvo slovenske politike na Kočevskem smo se trdno navezali, ker ima voljo in vztrajnost delati za kočevsko slovensko ljudstvo.“

Naša narodna stvar na Kočevskem bo rastla, če se z vso iskrenostjo — brez vsakršnih zahrbtnosti, spletk in nizkosti — ob enotnem vodstvu s katoliško-slovensko narodno smerjo izobraženstvo uvrsti v skupno fronto s svojim ljudstvom. Zato pa je pred vsem potrebno, da na Kočevskem službuje le dobro katoliško-narodno izobraženstvo. Naj ne bo Kočevsko nekaka Sibirija za take ali take kaznjence, ampak naj pridejo sem požrtvovalni, narodni, za ljudsko blaginjo vneti, zavedni izobraženci, ki bodo v ljudstvu uživali zaupanje in v njem dobili zaslonbo in pomoč v svojem delovanju.

Če izobraženstvo nima idealov in se plaši žrtev, to pomeni, da se odreka življenjskemu boju in beži in se izogiblje tega boja, kakor slabiči in dezertarji. Izogibati se življenjskemu boju samo zato in dotlej, dokler kdo ne dobi dobre in trdne eksistence, udobne pozicije, meče to kaj slabo luč na značaj res izobraženega človeka.

Trpkost nad izobraženstvom na teh žgocih slovenskih tleh je res velika, vendar pa bodimo pravični: marsikdo je razočaran v trenutku, ko stopi na to ožemlje — in sam ne ve, „kome bi se priljubio carstvu“. Zakaj kamor se ozre, povsod migotajo „briljke“, okoli katere se stiskajo v svoj lastni jaz pogreznjeni sanjači.

Toda tisti, ki ima trdno in neupogljivo hrbtenico, pred seboj pa ljudstvo, njegovo vero in njegovo pravico, ta bo našel pravo pot in tudi mož, ki požrtvovalno orjejo

tež o ledino na Kočevskem brez ozirov na desno in levo.

Kdor ima zmisel za življenjski boj, da vzrastejo temu našemu ljudstvu na Kočevskem močni značaji izobraženih mož, ki bodo poznali svoje in svojega naroda poslanstvo, najse brez odlašanja priključi vrstam katoliško-narodnih bojevnikov!

Nizje k ljudstvu, pa z ljudstvom navzgor!

Pomemben govor

Naš narodni voditelj, g. predsednik dr. Korošec je imel dne 5. t. m. na zborovanju „Kmetске zveze“ v Celju zelo pomemben govor, ki ga prinašamo v celoti:

Živimo v čudnih časih. Ves svet je postala ena sama velika, gorostasna kovačnica, kjer se mrzlično kuje orožje in zopet samo orožje za bodočo vojno. Kuje se orožje za vojno na suhem, kuje se orožje za vojno na vodi in pod vodo in kuje se orožje za vojno v zraku. Nihče ne ve, kdo bo to novo strašno vojno začel. Nihče ne ve, kdaj se bo ta bodoča svetovna vojna začela. Toda ves svet se je boji, ves svet trepetava pred njo. Naša kraljevina si ne želi vojne in v tej smeri se giblje tudi vsa njena zunanja in notranja politika. Če smo dobili sedaj novo vlado, potem se ne bo v tem oziru prav nič, popolnoma nič spremenilo.

Kmetiski narodi so miroljubni narodi, obenem pa so kmetiski narodi tudi siromašni narodi. Agrarni narodi imajo mnogo krompirja, toda malo denarja (smeh). Zato si ne moremo zidati Maginotovih linij, ne Siegfriedovih linij, — jih sedaj, hvala Bogu, tudi ni treba, ker smo obdani od samih prijateljev. Naše Maginotove in Siegfriedove linije, to so žive, strnjene čete naše nepremagljive vojske, ki jo sestavljate večinoma vi, kmečki fantje in možje. Pod vodstvom modrih častnikov ste vi naše upanje, naša moč in naša rešitev. Toda bodite prepričani, naša vlada bo s svoje strani storila vse, da se v svetu in na naših mejah ohrani ljubi mir. Mi sami lahko k temu pomagamo, da nikjer ne izzivamo, nikjer ne dražimo, kakor to zdaj pa zdaj v svoji zlobi poskušajo znani levičarski elementi. V tem smislu sem za volitve obširno govoril in kakor vidim — z uspehom.

Nočem govoriti o tem, kako zelo se veselimo, da je prišla na dnevni red nova politika v razmerju med Srbi, Hrvati in Slovenci. Tudi nočem govoriti o vsebini in cilju te politike, ker je to uradna politika sedanje vlade in o njej lahko dajejo veljavne izjave samo člani vlade.

Naša naloga je, da to politiko vlade v vseni silami podpiramo, ne pa da jo otežujemo. Že

se nepoklicani kot nekaki zdravniki-mazači in nekaki premogočni strokovnjaki vsiljujejo za podobna vprašanja. Slišali smo že celo govornike, ki naravnost kvarijo politiko nove vlade in jo hočejo kompromitirati. Slon ne zna zalivati trave, a pohoditi jo zna.

Druga naša naloga je, da si ne domišljujemo, da sedaj, ko je zopet v našem političnem ozračju malo več svežega, svobodnega zraka, že smemo vse storiti, vse pisati in govoriti, kar kdo hoče. Položaj je preveč težak, vprašanja so preveč kočljiva, da bi smeli izrabljati neomejeno svobodo. Najvišje načelo, po katerem se moramo vsi ravhati, nam mora ostati: „Blagoslov naše skupnosti, naše domovine.“ Preko teh mej ne smemo skakati.

Ne vidim razloga, zakaj bi naša, po vsej državi razširjena stranka Jugoslovanska radikalna zajednica ne bila samo tako pomembna, kakor je bila do sedaj. Nasprotno. Mislim, da je pri reševanju velikih vprašanj še bolj potrebna, kot je bila do sedaj in da je treba za njeno razširjanje in utrditev še bolj delati kot doslej.

Ne smemo nas tudi motiti spremembe v vladi. V vseh trenutkih političnega življenja je treba ohraniti mirno kri in dobre živce. Da vam, ki ste še po večini mladi, povem staro temeljno politično resnico: stalna, neminljiva je samo dinastija. Posamezne vlade in posamezni ministri pridejo in zopet gredo. Kakor delavci, kadar končajo svoje delo: oblečejo se, vzamejo klobuke in gredo. Za one, ki so pametni, je še možno, da se vrnejo. Tisti, ki niso pametni, se ne vrnejo več. Prosim, da se dobro razumemo, — mislim tu samo na delavce in ne na ministre.

Svetovna vojna je zelo zrevolucionirala vse ljudi in duhove. Polagoma se zopet vračamo k zbiranju, enotnemu gledanju na vsa vprašanja, k enotni volji za ustvarjanje in zidanje. Vaša mogočna, brez primere močna organizacija je tudi tak razveseljiv pojav.

Čestitamo zaradi nje državi, slovenskemu narodu, kakor tudi vam, dragi kmetje, možje in fantje!

Tako naš voditelj. Časi so resni, toda nikakor ne obupni. Slovenstvo mora slej-ko prej stati enotno za svojim voditeljem in parlamentarno delegacijo v JRZ. V vsem bodimo previdni, da bomo vedno v soglasju z modro politiko našega državnika! Razen hrabre naše vojske pod vodstvom dobrih častnikov bdi nad nami tudi naš kraljevski dom z izkušenim knezom-namestnikom Pavlom, predvsem pa Bog in naša pravica. Poznamo tiste, ki so bili na krmilu države, pa so odšli, ker niso bili pametni, da bi bili zadovoljili vse tri jugoslovanske narode, in je zato zastoj njih trud, da bi se še vrnili na odločilna mesta. Zupajmo v svojega narodnega voditelja!

Z belim orlom

Fran Radešček
(Nadaljevanje.)

„Če želite kakih obvestil, Vam jih morem dati tudi jaz prav tako, kakor gospod minister,“ mi je suho odvrnil načelnik kabineta notranjega ministra.

„Ne gre, gospod načelnik, za kako določeno vprašanje, marveč mi je predvsem na tem, da bravcem našega dnevnika podam kakršenkoli razgovor o naših vzajemnih stikih vprav iz ust gospoda ministra samega,“ sem skušal pojasniti svoj po časninarsko vsiljivi obisk.

Načelnik je zahteval, da mu pokažem časnikarsko izkaznico, ki jo je pazljivo prečital in mi jo počasi vrnil.

„Dobro, počakajte v predsobi,“ mi je še dejal, nato pa takoj odšel h gospodu ministru Protiću.

Komaj sem dobro vstopil v čakalnico, kjer se je že nabralo nekaj gospodov, že se pokaže na vratih sluga in glasno zakliče: „Gospod Radešček!“

Vstopil sem v sprejemno sobo, iz katere so bila odprta vrata v ministrovo pisarno.

Gospod minister Stojan Protić mi je prišel naproti, mi podal roko s prijaznim odzdravom in mi vedel sestri v fotelj (prosim, v ministrski fotelji).

„Gospod minister,“ sem začel kar po slovensko, „prihajam iz Ljubljane kot vojni

poročevalec slovenskega dnevnika „Dan“. Predvsem bi Vas prosil za blagohotno pomoč, da bi mogel dobiti od vojnih oblasti dovoljenje, obiskati bojišča srbske vojske kot časnika.“

„Podrobnosti z bojišč bi menda za Vas bile brez posebnega pomena. Saj sem sam časnika. To je za svetovne liste, ki imajo po več dopisnikov, da poročajo vsak za svojo rubriko. Za Vaš list bo veliko bolje poskrbljeno, če ostanete kar v Belgradu, kjer boste imeli novic vseh vrst kar na izbero. Presbiri Vam bo glede tega rad ustregel.“

„Presbiri mi je že ponudil svojo pomoč in se bom po Vašem navodilu držal kar teh virov. Drugo pa je, kar Vas prosim, gospod minister, da mi naklonite nekaj misli glede na to vojno, kar bi utegnilo zanimati Slovence. Razumeli boste namreč, da je med Slovenci izredno veliko zanimanje za balkansko vojno.“

„Za tak razgovor pa si morava kar privoščiti vsak eno cigaro. Saj ste kadilec, kaj neda?“ In že je odprl škatlo na mizi in mi ponudil cigare. Vzel sem jo, opogumljen, ker je bil g. minister tako domač. Gosp. župan Ljuba Davidović je žarel od prijaznosti z višine, gosp. minister Stojan Protić pa je iz svoje preprostosti segal v globino srca po svoje neprisiljene gibe in besede.

„Mislim,“ je začel gospod minister, „da bi vse, kar bi Vam imel povedati, pisali bolj za avstrijskega državnega pravdnika,

Pogled po svetu

V nedeljo 12. t. m. se je na slovesen način pred več stotisočglavo množico izvršilo kronanje novega papeža Pija XII. s tiaro njegovega predhodnika. — Za šefa Nemcev v ČSR je prispel v Prago Richard Zeissig, ki bo skrbel, da bodo Nemci živeli v svojem krogu od Čehov ločeno življenje v duhu nemške države, a hkrati da bodo zvesti državljanji ČSR, ne da bi bili dolžni služiti vojsko in ne da bi se vmešavali v notranje zadeve Čehov. — Znani „prijatelji“ Čehov in Slovakov so poskrbeli, da je prišlo do žalostnih sporov med slovaško avtonomno in praško vlado. Zato je praška vlada odstavila ministre v Bratislavi in imenovala novo slovaško vlado. Pri tem je bila Hlinkova garda razorožena, nekateri njeni voditelji in dva ministra odstavljene slovaške vlade pa aretirani. Razglašeno je obsedno stanje, in vojska vzdržuje mir in red. Iz čisto lokalnih navadnih uličnih demonstracij v Pištánech na Slovaškem je prišlo do tako obsežnih pretresljajev. Bojimo se, da v Čehih še ni zamrla težnja po centralizmu močne roke. Saj so vendar bili Slovaki pripravljeni na sporazumno rešitev vseh še odprtih vprašanj. Šlo je za to, da bi Slovaki služili vojsko na Slovaškem pod svojimi častniki, vendar pod skupnim poveljstvom enotne češko-slovaške vojske ter za finančna vprašanja, zlasti zahtevajo Slovaki, da jim Čehi plačajo odškodnino za centralistični jarem. Enako so Čehi napravili tudi v Karpatski Ukrajini, kjer hoče praška vlada urediti razmere po svoji volji, češ da bi se sicer utegnili vmešati tujina. — Razmere v ČSR so težke, morda še hujše, kakor so bile v jeseni. To je prekletstvo vsega 20-letnega zla, ki ga je rodilo češko svobodomiselstvo. — Italijanski minister zunanjih zadev, grof Ciano, je v Varšavi bil s protinemškimi demonstracijami opozorjen, naj ne zida preveč na sistem zavezništva. Morda je tudi to vplivalo, da Italija izjavlja, da od Francije ne bo zahtevala nikakih ozemelj. Zadovoljila se bo z enakopravnostjo Italijanov s Francozi v Tunisu, s svobodno luko v Džibutiju in z znižanjem tarife za plovbo skozi sueški prekop. — V Franciji je dokončno razbita ljudska fronta, ki je povzročila tej velesili toliko zla. Koliko manj krvi bi bilo prelite v Španiji, če bi ne bilo ljudske fronte na krmilu Francije! Tudi potovanje v Monakovo za račun ČSR zaradi sudetskega ozemlja bi bilo cenejšel! — Anglija, Francija in Sev. Amerika pokazujejo čedalje večjo strnjenoost in na tej podlagi se mrzlično oborožujejo. — Anglija je dokončno

kakor pa za bravec Vašega lista. Menim torej, da bi bilo kar odveč, da sploh kaj poročate o razgovorih z odgovornimi osebnoostmi srbske države.“

In res, spoznal sem, da nima pomena poročati listu o teh razgovorih. Kolikor se spominjam, sem le kratko omenil v svojih dopisih, ki sem jih podpisoval s šifro „Mars“, ta ali oni razgovor s tem ali onim dostojanstvenikom, dasi sem njih misli porabil za tvarino svojih dopisov.

Z gospodom ministrom Protićem sem se zadržal v neprisiljenem razgovoru, dokler ni pogorela — cigara. Zelo se je zanimal za slovenske politične razmere in je bil tudi sam dobro obveščen o dogajanjih na Slovenskem.

Prisrčno sva se ločila. Poslej sva se še nešteto krat srečala v parlamentu in na ulici in vselej mi je prijazno odzdravljajal z mimogrednim ogovorom. Ko pa se je po volitvah v ustavodajno zbornico parlament sešel v poslopje, preurejeno iz konjskih hlevov konjeniškega polka, sem imel priložnost tudi za daljše razgovore z njim.

Narodno predstavništvo je namreč zborovalo v starem dvoru na Terazijah. Toda prostori za povečano število poslancev ustavodajne zbornice so bili tukaj pretesni. Zato so se za prvo silo preuredili konjski hlevi izza vojnega ministrstva v poslopje za prvi izvoljeni jugoslovanski parlament. Temu primerna je bila tudi usoda centralistične prve ustave! (Se bo nadaljevalo)

Darujte za Prosvetni dom v Mozlju!

opustila misel, da bi ustanovila judovsko državo v Palestini, ki jo bo prepustila zmogovitim Arabcem, če jo bodo uredili po švicarskem sistemu avtonomnih kantonov. Angliji gre samo za to, da ostane Palestina pod njenim nadzorstvom. — V Španiji se dogajajo čudne stvari. Rdeči republikanci so izrinili komuniste iz vlade in Negrin, predsednik vlade, je moral bežati na Francosko. V Kartageni se je republikanska vojska uprla, da so upor komaj zadušili. Tudi rdeče špansko brodovje je odplovalo v francosko Bizerto, kjer so Francozi ladje razorožili, mornarje pa poslali generalu Francu v Španijo ali pa v koncentracijska

Duhovno berilo

Praznik sv. Jožefa obhajamo, in prava srčna potreba mi je zaklicati vam: Častite sv. Jožefa, priporočajte se mu; on vam bo izprosil od Boga vseh potrebnih dobrot za čas in večnost!

Kako neki ne! Kdo pa je sv. Jožef? Kratko pove evangelij: Mož Marije, iz katere je bil rojen Jezus. (Mt. 1, 16.) O kolik svetnik! S tem, da je bil sv. Jožef oče Jezusov, — ne pravi, telesni, marveč družinski in krušni oče, rednik, skrbnik. Nedosežna čast. V neki vojni Špancev s Saraceni je Vasko Fernandez pri hudem navalu na sovražnika prodril posebno daleč v sovražno mesto. V spomin na to je dal na bližnjo hišo napisati: Do sem je prišel Vasko Fernandez! Drug poveljnik pa je zatem prodril še dalje na sovražno stran in je dal zapisati na drugo hišo: Do sem Vasko Fernandez ni prišel... O vi vsi svetniki božji, vi apostoli, mučenci, spoznavavci, vsi prijatelji božji — vi ste pač vsi daleč prišli v časti božji, toda do sem nobeden ne kot sv. Jožef; čast krušnega očeta Jezusovega je bila prihranjena samo njemu. Čast in dolžnosti, združene s to častjo. Nad vse velike dolžnosti. Izročeno je bilo sv. Jožefu božje dete, da ga reši zalezovanja mogočnega praganjavca na kraljevem prestolu, Heroda; da beži z njim v tujo deželo; da ga zvesto spremlja po težkih potih, po neznanih puščavah; da ga obvaruje vseh nevarnosti tujine; da mu preskrbi hrane, obleke, stanovanja, postelje; da mu je ljubezniv skrbnik v vseh potrebah življenja, katerim se je hotel vkljub svojemu božjemu veličanstvu Sin božji podvreči, ko se je učlovečil. O vsestranske in silne dolžnosti! Toda, ali jih ni sv. Jožef dopolnil z največjo zvestobo? Ali ni na angelov glas vstal sredi noči, vzela dete in njegovo mater ter brez odloga bežal pred Herodom v Egipet? Ali ni v Egiptu skrbno varoval Jezusa in ga po dolgi in trdni poti zopet varno pripeljal nazaj v deželo očetov? Ali ga ni v bornem domu v Nazaretu oskrbel z vsem potrebnim? Dal mu je strehe in z delom svojih rok mu je služil kruha, ga oblačil, ga živil...

Zato pa — dasi je čudna ta beseda — po pravici lahko rečemo, da je Sin božji, da je Bog sam sv. Jožefu dolžnik. In zato je gotovo, da Kristus-Bog sv. Jožefu ne pusti nobene prošnje neizpolnjene. Ali ni to velepomembno za nas? O, kako zanesljivega priprošnjika imamo pri Bogu! Zatekajmo se k sv. Jožefu v vseh svojih potrebah, in trdno zaupajmo, da ne bomo osramočeni.

Po dr. M. Opeki.

taborišča. V Madridu je vojaška vlada generala Miaja in generala Casada. Medtem pa general Franco že pripravlja, da zasede Madrid. Vse republikansko ozemlje čaka na dokončno predajo. — V Romuniji je umrl pravoslavni patrijarh Miron Cristea, ki je bil ministrski predsednik. — V Belgiji je parlament razpuščen in so razpisane nove volitve, ker voditelji strank niso dorastli resnosti pri vodstvu države. Če nove volitve ne bodo prinesle boljših državnikov, bo tudi Belgija morala uvesti diktaturo.

Naročila na knjige družbe sv. Mohorja sprejema vsak župni urad. Naj ne bo slovenske družine, ki ne bi bila naročena na Mohorjeve knjige!

Znižano od Din 6- na 5- Din

Znižano od Din 3- na 2.50 Din

torej je pranje cenejše!

Državna zbornica

je končala načelno razpravo o drž. preračunu z 281 glasovi, Stojadinovičevi prijatelji in opozicijski poslanci pa so se vzdržali glasovanja. — Zdi se, da naš parlament pogreša močnih osebnosti. Vse je še v vrenju. Parlament je mlad, in močni parlamentarci se šele krešejo. In zdaj naj ta parlament kar kaj rešuje težka notranja vprašanja! Zato ni čudno, če je središče vseh govorov poslancev v skupščini bil govor opozicijskega pa izkušenega parlamentarca dr. Laze Markovića, ki je pravilno poudaril, da gre pri hrvatskem vprašanju bitno za to, da se Hrvti počutijo v skupni državi, kakor v svoji domovini, in da se jim prizna njihova narodna individualnost ob spoštovanju njihovih zgodovinskih izročil. Vlada g. Cvetkovića je prevzela težko nalogo. Po tej svoji nalogi — je dejal dr. Marković s posebnim poudarkom v pričo predsednika vlade g. Cvetkovića — parlament vladi ne sme delati težko; za sporazum s Hrvti vlada mora dobiti od zbornice posebna pooblastila, da izda vse tiste zakone, ki so potrebni, da se pospeši sporazum s Hrvti, pa četudi brez parlamenta. Tu je dr. Marković mislil na zakon o zborovanju in o tisku predvsem pa na nov volilni zakon s tajnim glasovanjem na pravičnejši podlagi, ki bi Hrvatom dala možnost sodelovati v zbornici s tistim številom poslancev, ki jim gre po številu glasov.

Slovenski poslanci so se po večini omejili na stvarno kritiko drž. preračuna. Glede perečega hrvatskega vprašanja je dr. Lavrič orisal slovensko stališče, ki je zadovoljilo Hrvatov. Posl. Fr. Gabrovšek je zavrnil očitke, češ da se Slovenci okoriščamo na račun neurejenega razmerja do Hrvatov. Vprav nasprotno je res: dokler se ne reši hrvatsko vprašanje, je odprto tudi slovensko vprašanje. Dalje je posl. Gabrovšek izjavil, da ne vidi potrebe za razpust zbornice in za razpis novih volitev.

V podrobni razpravi so govorili še drugi slovenski poslanci, med katerimi naj omenimo Demetrija Vebleta, Ivana Dolenca, dr. Ogrizka in dr. Golio, zlasti pa politični govor posl. Marka Kranjca.

Izredno načelno pomembna pa je izjava prosvetnega ministra Čirića. Take jasne besede v našem parlamentu za celih dvajset let ni bilo.

Pokristjanje cele državne uprave, zlasti pa našega šolstva, kjer je tyrševstvo zastupljalo našo mladino s snovnostjo in razumarstvom. Minister Čirić je dejal poslancem: „Prisegli ste. Na kaj ste prisegli? Na nič! V prisežnem obrazcu ni Boga, kakor da je zbornica samih brezbožnikov. Ime božje naj pride spet do polne veljave v vsej naši zakonodaji. Ljudstvo je globoko verno, ni pa podobe tega ljudstva niti tam, kjer so zbrani zastopniki tega ljudstva!“

Zunanji minister Cincar-Marković je k svojemu preračunu podal splošne smernice naše zunanje politike: mir in prijateljstvo s sosedi ter sodelovanje s središči svetovne miroljubne mednarodne politike.

Mimogrede naj ugotovimo, da se je pri razpravi o preračunu železniškega ministrstva čisto pozabilo na zvezo Slovenije z morjem s podaljškom kočevske železniške proge. In vendar sta pravočasno opozarjala tako „Trgovski list“ in „Koč. Slovenec“ na to pomembno progo.

Z velikim zanimanjem se je pričakoval in je bil sprejet govor predsednika vlade in notr. ministra g. Cvetkovića, ki je izjavil v jedru tole: Odločno in hitro hoče vlada rešiti vse, kar obsega pojem hrvatsko vprašanje, to pa iskreno, resno in sporazumno. Smo proti diktatu ali reševanju s silo. Če so določeni kraji naše domovine brez svoje krivde živeli ločeno in samobitno življenje in je tako življenje po 20 letih pri njih še živo, danes je treba računati s temi dejstvi in vlada bo v okviru te države uresničila njihove težnje. Rešitev mora biti v vsakem primeru takšna, da Hrvatska dobi po obliki in po stvarnosti popolno enakopravnost v mejah te državne skupnosti. Samo tako moremo okrepiti državo, njeno notranjo moč in odpornost. Če do takega pojmovanja in uspehov ne pride, bodo odgovorni tisti, ki bi skušali ovirati to veliko delo utrditve in notranjega miru. Ta preusmeritev pa se brez političnih zakonov ne more izvršiti.

Pomembno je tudi, kako vznešeno in z izbranimi ugotovitvami je predsednik vlade omenjal delovanje dr. Korošca, ki je med prvimi in poglavitnimi sotvorci Jugoslavije. Burni in dolgotrajajoči vzkliki dr. Korošcu pričajo, kako močna osebnost med prvimi državniki Jugoslavije je dr. Korošec, naš narodni voditelj. Bog-ga živi!

„České Slovo“ prinaša iz Beograda vest, da namerava min. predsednik Cvetković po sprejetju drž. preračuna spremeniti svoj kabinet v koncentracijsko vlado z zastopniki vseh tistih skupin, ki imajo v ljudstvu zaslobo. Ta bi sprejela vse potrebne politične zakone in z novimi volitvami dala Hrvatom priliko, da s tajnim glasovanjem pridejo v državno zbornico zastopani v razmerju svojih glasov.

Poročajo

Mozelj. Na občni zbor naše kraj. organizacije JRZ smo povabili tudi našega okrajnega predsednika g. s. etnika Škulja (tako je prav in te dolžnosti se zaveda večina kr. organizacij JRZ, da okr. predsednika povabi na svoj občni zbor — op. ur.). Po njegovih izčrpnih pojasnilih glede politične situacije je bila navdušeno sprejeta zaupnica našemu nar. voditelju g. dr. Korošcu. G. Kotnik, ki je še naprej ostal na čelu krajevnice organizacije, se je v izbranih besedah zahvalil govorniku. — Nato je bilo predavanje Prosvetnega društva. Govoril je urednik „Koč. Slov.“ g. Radešček o svojih doživljajih ob umiku srbske vojske čez Albanijo. V družbi odbornikov, stavb. mojstra g. Ivančiča iz Kočevja in tesar. mojstra g. Medena iz Dolenje vasi si je g. svetnik Škulj ogledal stavbišče za Prosvetni dom in lep prostor za telovadišče Fantovskega odseka in Dekliškega krožka. Ob tej priliki se je izročilo delo obema mojstroma.

Kočevska Reka. Pod okriljem Kmečke zveze se bo v Koč. Reki vršil kmetijsko-izobraževalni tečaj vsako nedeljo in praznik od 25. t. m. do konca junija t. l. Tečaj bo vodil šol. upravitelj g. J. Tratar. Priglasje sprejema g. Poje, iz Sp. Vecenbaha, načelnik Kmečke zveze v Koč. Reki.

Skoplje. Čakamo novega škofa. Za kapitularnega vikarja je bil izvoljen naš rojak Viktor Zakrajšek iz Trebnjega. Krasna duša! Za prevzvišenim g. Gnidovcem smo imeli slovesni rekvijem, ki so se ga udeležili dostojno in sočutno vsi višji gospodje. Še pred smrtjo se je blagopokojnik zanimal za vaš list. Tudi za sv. očetom smo imeli rekvijem, ki so se ga udeležili vsi civilni in vojaški dostojanstveniki. Listi so silno lepo pisali o njem, zastave so bile na dan smrti in pokopa na vseh državnih in javnih poslopijih. Smo se pa že bolj postavili, kakor v Ribnici, kjer je baje nekdo smatral za potrebno, da zastavo odstrani! Veste, kar zadeva takt in dostojnost, smo tu mnogo na boljšem, kakor gori pri vas. — „Koč. Slovenca“ v redu in z veseljem prejemam. Naj živi in raste! Želim, da bi tudi doma spoznali in videli, kakor spoznamo tukaj, kako potreben je tak list. —

Prejšnji teden je tu umrl lekarnar Bogumil Hanak. Njegova žena je hčerka že umrlega organista in komponista Hladnika. Zelo prijetno sem bil iznenaden, ko sem čital smrtno oznanilo v slovenskem jeziku!

Stari kot pri Čabru. Že odkar izhaja vaš „Koč. Slovenca“, vedno nameravam nekaj vrstic napisati in mu poslati, da tudi naši rojaki okoli Kočevja zvedo, kako še živimo v našem hribovitem in zapuščenem Starem kotu. Najbolj so znane naše kmetijske težkoče g. svetniku Škulju. Imamo prav slaba vozna pota od vasi do vasi. Gotovo je še vsem, ki ste nas lani obiskali, v spominu, kako ste potovali iz Lazca do nas in zopet nazaj. Želimo prav vsi vaščani, da bi nas naši dragi pevci in igralci iz Kočevja in z Rudnika ob obletnici v avgustu spet obiskali. Kako radi bi bili postregli našim Slovincem, toda vreme je oviralo vse. Če nas obiščete še letos, potem si želimo, da povrnemo

trud vsem pevcem in igralcem. Naj nikar ne bo zastoj naš klic in naše vabilo! Živijo slovenski fantje in dekleta! Naj živi naš gospod svetnik Škulj! Po vseh naših krajih tod gre glas od hiše do hiše, da bodi „Kočevski Slovenec“ poslej naš stalni časopis!

Trava pri Čabru. Od nas menda še ni bilo dopisa v Vašem cenj. listu. Smo pač bolj skromni ljudje in ne obešamo vsake storijske na veliki zvon. „Kočevskega Slovenca“ čitamo pri nas radi in z veseljem opažamo, da se zanima še prav posebno, tudi za nas od vseh zapuščene Slovence v savski banovini. Želeti bi bilo, da se nas čim več naroči na list. Nekaterim se zdi predrag, ker primanjkuje denarja. Imate svojce v Ameriki, Kanadi ali v Franciji, pišite jim, naj naročijo list za vas doma in za sebe v tujini. S tem podprejo list, ki je zares domač in mu omogočijo, da bo izhajal obširnejši in tedenski, list, ki je namenjen zlasti nam Dragarskim Slovincem, časopis, ki se bori za naš obstanek. Saj nimamo nikogar, ki bi se zavzel za nas in nas seznanil s širšim svetom. Odkar so nas odrezali od matere Slovenije in priključili k savski banovini, smo kakor deseti brat, nikjer poznani, nikjer upoštevani. Če se obrnemo v Ljubljano, kamor pripadamo, nas odganjajo in nočejo poznati, če gremo v Zagreb, kamor spadamo, nas ne poznajo in nočejo razumeti. Zelo hvaležni smo zato „Koč. Slovincu“, da se je večkrat pogumno zavzel za nas. — Letos jih je šlo zopet več v Nemčijo, največ v gozdno delo, nekaj pa krošnjarij. Gospodarsko je v sili res marsikomu pomagano do zasluzka, v narodnem oziru je pa to slaba reklama za slovensko stvar na Kočevskem, saj je opažati vsako leto, da je vprav zaradi tega vedno več nemčurske objestnosti. Ali se res nikjer ne dobi zasluzek in kruh v domovini?! Večkrat se je že pisalo o zvezi Slovenije z morjem. Pozivamo vse činitele, da se potrudijo in storijo vse, da se čimprej zgradi vsaj cesta Ljubljana Sušak, ki se je pred leti že trasirala, če se že ne more zgraditi železnica tako hitro v naši bližini. S to cesto prišli bi tudi mi do boljše zveze s svetom. Delavci bi dobili zaposlitev in kruh doma in bi jim ne bilo treba prodajati tujini svoje moči in — narodnost. Smo res pri nas najbolj zapuščeni in najbolj potrebni državne pozornosti in pomoči. Vso pomoč pričakujemo od Vas, g. gradb. min. dr. Krek! — Zaradi slinavke, pa ne pri nas, ne smemo gnati živine na semnje v dravsko banovino, a v savski banovini ni pa daleč na okoli nobenega semnja, s tem smo prizadeti skoraj vsi posestniki, zakaj vsak bi rad kaj odprodal, ta vole, oni telico ali kravo. —

Pišejo

Izvolitev kardinala Pacellija za papeža — pravi „Süd Ost“ — bo v Nemčiji bržkone sprejeta za bojno napoved.

O narodnem socializmu češkem in nemškem je napisal senator V. Klofač uvodnik v „Čes. Slovu“ ter ugotavlja, da je ta misel zrastle na čeških tleh, uveljavila se je pa v Nemčiji na vseh področjih. Senator Klofač pripominja, kakó je bil napadan zaradi svojega načrta za narodnostno sožitje Čehov in Nemcev v republiki po švicarskem vzoru. Pravi: „Ne bi moralo priti do dogodkov lanske jeseni, ko bi se bil ta načrt uresničil.“ In dalje pravi: „Naj rečemo, kar hočemo, narodni socializem v Nemčiji nas je v praksi prehitel. Naj dela Nemčija, kar hoče, to pa drži, da le-ta hoče biti država novega brezrazrednega socializma.“ Končuje tako: „Če smo imeli pogum rešiti problem na-

rodne bede, imejmo tudi pogum rešiti še problem ljudske bede.“

Novice

Dražbe lovišč. Dne 23. t. m. bo pri okr. načelstvu v Kočevju javna ustna dražba tehle lovišč: ob 10.45 uri I. občine Fara (bivša občina Fara); ob 11.10 uri II. občine Fara (bivša občina Banja loka); ob 11.30 uri bivše občine Videm (občina Videm-Dobrepolje). Podrobni pogoji so interesentom na vpogled pri okr. načelstvu v Kočevju ob uradnih dnevih od 8.—12. ure, soba št. 5 in 7.

Gg. Zdravko Štolfa in Ferdinand Tachinkel nas prosita, naj objavimo, da ništa bila izvoljena v občinski odbor občine Kočevje-mesto kot kandidata kake stranke, marveč kot kandidata nestrankarske „Slovenske liste“.

V San Franciscu, v Kaliforniji, je 12. m. m. umrl g. Franc Turk, slovenski župnik, ki je bil že celih 40 let v Ameriki. Doma je bil iz stopiške fare pri Novem mestu. N. v m. p.!

V Hood River, Oregon, je nedavno umrl Anton Henigman, zaveden kočevski Slovenec. Zapustil je ženo, sina in tri hčere.

Na podkovski šoli v Ljubljani se bo vršil tečaj za podkovske mojstre, ki doslej še nimajo usposobnostnega dokazila. Po določenem roku ne bo smel brez tega dokazila noben kovaški mojster več podkovavati in bo brezpogojno kaznovan.

Prosvetno društvo v Kočevju je 5. t. m. vprizorilo igro s petjem „Izpod Golice“. Posestnika na Hribarjevini je odlično prikazal g. Kobola Matija, za ženo je imel go. Ogrovo, ki se ji taka vloga kar poda. Njuna hči Cilka gđ. Kužnikova je bila v nekaterih momentih pravo razodetje. Od tihotapev je najbolj ugajal Tilen g. Kužnik V., Matevž pa je bil preveč nežen. Tudi vsi drugi so se bolj ali manj dobro odrezali. V Loni je gđ. Kristanova pokazala odličen igralski talent. Dvorana je bila polna. Uspeli popola.

Živinski sejmi so v Kočevju zopet dovoljeni z omejitvijo, da se sme na sejme prignati samo živina iz dravske banovine. Prihodnji živinski sejem bo dne 20. t. m.

Umrli je v nedeljo zavedni Slovenec, bivši dragarski župan, g. Franc Turk, trgovec in gostilničar v Dragi. Blagemu pokojniku želimo večni mir, zalujoči družini pa naše sožalje!

Razglednik

Kosti predpotopnih živali so samo v Pittsburgu v Sev. Ameriki dobili toliko, da so učenjaki na ondodnem vseučilišču sestavili že sto živali ene zvrsti, ki so živele še pred vesoljnim potopom.

Urednikova pošta. G. K. Draga. Sem prejel. Hvala! Za to številko, žal, ni mogoče. Potopisov — nikar! O jezikovnih posebnostih pa le v poljudnem slogu. — Gđ. N. K. St. kot. Zahvaljeni za dopis in povabilo! Pridemo, če Bog da! Oglasite se spet s kakim dopisom. Vsega tokrat nisem mogel objaviti. Veseli me, da list ugaja tudi v vaših krajih! „Koč. Slovenca“ ne bo še konec, dokler stoji ljudstvo tako trdno izza njega! Pozdravljeni! — Črmošnjice. Da, le pošljite. Pozdravi!

Prvovrstni okopalniki in osipalniki z jeklenimi motikami zajamčeni; po najnižjih cenah tudi na mesečne obroje se dobi pri M. KLUN, KOVAČ, KOČEVJE.

Ljudska posojilnica v Kočevju

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

sprejema in nove hranilne vloge obrestuje po 4%,
daje kratkoročna posojila proti zastavi ali poroštvo.

Za varnost jamči neomejeno poroštvo njenih članov in lastno premoženje.

Zveza lesnih domaćih obrti

r. z. z. o. z.

trgovski oddelek v Sodražici

Prodaja na debelo in na drobno vse vrste lesnih izdelkov za gospodarstvo in gospodinjstvo kot tudi razne igrače.

Cenik na razpolago.
Cene zmerne in solidne.